

Вороги „русскаго народа“.

Телеграф приніс знов сенсаційну звістку з приводу терору, що виробляє в Одесі „біла гвардія“. Майже всі послы чужих держав прибули до російського міністра заграничних справ і через посла австрійського подали заяву, що вони виїздять з Росії з сеї причини. Міністр, щоб не допустити їх до виїзду, зараз звернувся до прем'єра і в результаті прем'єр по телеграфу наказав одеському генерал-губернатору спинити білогвардейські звірства. Хто хоч трошечки знайомий із звичаями, прийнятими в культурнім світі, може зміркувати глибину пониження, в яке ввів Росію отсе знову союз її державної бюрократії з „істинно-рускою“ опричиною. Де ми — в Турції, в Мароко, в якимсь закутку глибокої Азії, чи в культурній європейській державі? Послы заграничних держав ін согроге домагаються заведення елементарних форм порядку в державі, і тільки їх заходам має дякувати людність великого, півмільйонного культурного міста, коли побудеться нечуваного хуліганського терору, допущеного адміністрацією. Кажу — „коли“, бож невідомо, чи послухає прем'єра одеський сатрап, і чи „послухають“ сього сатрапа одеські хулігани.

Коли два роки тому „азіятська Японія“ відкрила перед Європою всю незмірну некультурність „європейського колоса“, людям, що цінили репутацію Росії, як культурної держави, здавалося, що її правителі, відчуваючи всю глибину сього пониження, ні про що инше не будуть думати, як тільки про те, щоб поправити сю репутацію рядом реформ, які підняли б культурний престиж Росії. Вийшло як раз навпаки. Бюрократія, — злучившись тісним союзом з „істинно рускою“ ордою на протязі останніх літ неустанно робила все для підконання державної й культурної репутації Росії. Задавала їй раз-у-раз все нові удари — і до попередніх прилучила тепер отсей останній.

Великоруський народ завсіди чванився перед нами, перед иншими народами своїм державним хистом, — що тільки він оден зпоміж славян збудував велику державу. Во ім'я сього вимагав він од инших народів, що входили в склад сеї держави, щоб вони зрікалися своїх національних інтересів, власного культурно-національного розвою. Спеціально на українську адресу не тільки правительство, але й саме великоруське громадянство пригадувало більше, або менше різко — пам'ятати про те, щоб своїм „сепаратизмом“ не ослаблювати державної сили і культурних засобів великоруського народа.

Чи й тепер, як правителі сеї держави разом з „істинно рускими“ репрезентантами сеї „державної народности“ зробили все, щоб ославити, омерзити, ослабити сю державу і зруйнувати її політичну і культурну репутацію, ще будуть робитися такі пригадки на нашу адресу? Чи ще будуть вимагати якихсь жертв самоодрічення з нашого боку для сього фетиша, якого так спровофували його власні жерці?

М. Грушевський.